

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ ЄС В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Здійснено системний аналіз розвитку механізму адміністративного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування відповідно до стандартів ЄС в умовах воєнного часу, визначені засади розробки адаптованого механізму адміністративного контролю. Доведено, що теоретичні засади розвитку механізму адміністративного контролю мають ґрунтуватися на синтезі європейських стандартів місцевого самоврядування та національного досвіду правового регулювання воєнного стану. Наукове завдання полягає у виробленні збалансованих норм і процедур, здатних зберегти базові принципи локальної автономії одночасно із забезпеченням ефективності державних заходів у сфері оборони та громадської безпеки.

Ключові слова: адміністративне право, адміністративний контроль, адміністративний нагляд, місьцеве самоврядування, воєнний час.

Yermak Oleksandr. Theoretical principles of development of the mechanism of administrative control over the activities of local self-government bodies in accordance with EU standards in wartime

The article carries out a systematic analysis of the development of the mechanism of administrative control over the activities of local self-government bodies in accordance with EU standards in wartime, determines the principles of developing an adapted mechanism of administrative control. The theoretical principles of the development of the mechanism of administrative control should be based on the synthesis of European standards of local self-government and national experience of legal regulation of martial law. The scientific task is to develop balanced norms and procedures capable of preserving the basic principles of local autonomy while ensuring the effectiveness of state measures in the field of defense and public security.

Key words: administrative law, administrative control, administrative supervision, local self-government, wartime.

© ЄРМАК Олександр Олександрович – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»; ORCID: 0009-0001-1885-5520

Актуальність теми. Розвиток механізму адміністративного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування відповідно до стандартів Європейського Союзу є важливим напрямом удосконалення системи публічного управління в Україні. У процесі децентралізації, коли значна частина повноважень і ресурсів передається на місцевий рівень, особливої ваги набуває забезпечення законності, прозорості та підзвітності діяльності органів місцевого самоврядування. У цьому контексті адміністративний контроль виступає не лише інструментом державного нагляду, а й запорукою ефективного функціонування місцевої влади, дотримання принципів належного врядування та захисту прав громадян.

Європейські стандарти управління, сформульовані у рекомендаціях Ради Європи, Хартії місцевого самоврядування (1985 р.) та документах SIGMA, визначають ключові орієнтири для формування збалансованої системи контролю, яка поєднує автономію місцевих рад із належним державним надглядом. Їх імплементація сприяє підвищенню якості публічних послуг, запобіганню зловживанням владою, зміцненню довіри громадян до влади та гармонізації українського законодавства з європейським правовим простором.

Таким чином, теоретичне осмислення та вдосконалення механізмів адміністративного контролю з урахуванням європейських підходів є необхідною передумовою побудови ефективної, відкритої та відповідальної системи місцевого самоврядування в Україні, що відповідає сучасним демократичним принципам управління.

Огляд літератури. У науковому дискурсі проблематика державного, адміністративного та громадського контролю у сфері місцевого самоврядування займає вагоме місце, оскільки саме ефективність контрольних механізмів визначає рівень законності, прозорості та відповідальності органів місцевої влади перед громадою та державою. У дослідженнях українських учених – В. Авер'янова, О. Андрійко, В. Борденюка, Ю. Ганущака, Б. Калиновського, О. Скопича, О. Смоляра, О. Сушинського, А. Ткачука та інших – питання контролю розглядаються з різних методологічних і галузевих позицій, однак домінує юридичний підхід до тлумачення його сутності, функцій і форм реалізації.

Так, у працях В. Авер'янова [1] та О. Андрійко [2] контроль аналізується передусім як правовий інструмент забезпечення законності в діяльності органів виконавчої влади та місцевого самовряду-

вання, спрямований на запобігання перевищенню повноважень і порушенню принципу верховенства права. Автори наголошують, що державний контроль має бути чітко врегульований законодавчо, з урахуванням балансу між автономією місцевого самоврядування та потребою державного нагляду.

У працях В. Борденюка [3], О. Сушинського [4] та О. Скопича [5] акцент зроблено на інституційному вимірі контролю, зокрема на питаннях взаємодії центральних і місцевих органів влади, а також на проблемі надмірного втручання державних структур у діяльність місцевих рад. Вчені підкреслюють необхідність удосконалення законодавчої бази контролю з метою недопущення дублювання контрольних функцій різних органів та створення єдиної системи адміністративного нагляду, узгодженої з європейськими принципами «good governance».

Ю. Ганущак [6] та А. Ткачук [7] розглядають контроль у контексті реформи децентралізації, трактуючи його як елемент системи публічного управління, що має забезпечити ефективність прийняття рішень на місцевому рівні. Науковці звертають увагу на те, що запровадження нової моделі адміністративного контролю вимагає переорієнтації з карально-наглядових підходів на моніторингово-аналітичні, засновані на принципах партнерства між державою та місцевим самоврядуванням.

О. Смоляр [8] аналізує громадський контроль як складову демократичного управління, наголошуючи на його ролі у забезпеченні прозорості, підзвітності та залученні громадян до процесів прийняття управлінських рішень. Автор зазначає, що в Україні інститути громадського контролю поки що недостатньо розвинені, а правові механізми їх реалізації потребують гармонізації з європейськими стандартами участі громадськості у публічному управлінні.

Попри значну кількість наукових розвідок у сучасному науковому полі залишаються невирішеними питання комплексного теоретичного осмислення саме адміністративного контролю у сфері місцевого самоврядування як системного механізму, що поєднує правові, організаційні та управлінські елементи. Недостатньо розробленими є критерії ефективності контрольних процедур, питання співвідношення державного та муніципального контролю, а також алгоритми впровадження європейських стандартів у націо-

нальну практику. Неповною мірою досліджено взаємозв'язок між адміністративним і громадським контролем, їхню роль у забезпеченні балансу владних повноважень і захисту інтересів громади.

Постановка проблеми. Критичний аналіз наукових праць свідчить про потребу подальшого розвитку теоретико-методологічних засад механізму адміністративного контролю, його узгодження з принципами субсидіарності, пропорційності та верховенства права, закріпленими у документах Європейського Союзу та Ради Європи. Саме ці аспекти залишаються малодослідженими, що зумовлює необхідність комплексного наукового вивчення даної проблематики.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є здійснення системного аналізу розвитку механізму адміністративного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування відповідно до стандартів ЄС в умовах воєнного часу, визначення засад розробки адаптованого механізму адміністративного контролю.

Виклад основного матеріалу. Розвиток теоретичних засад механізму адміністративного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування в умовах воєнного часу передбачає поєднання загальноєвропейських принципів місцевої автономії з особливими механізмами забезпечення національної безпеки та публічного порядку. У воєнних умовах виникає потреба у тимчасовому перерозподілі владних повноважень між центральними та місцевими органами влади, що зумовлює необхідність уточнення меж допустимого державного нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування. Таке уточнення має ґрунтуватися на міжнародно-правових стандартах, насамперед положеннях Європейської хартії місцевого самоврядування [9], ратифікованої Україною в 1997 році.

Відповідно до статті 8 Хартії [9] будь-який адміністративний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування може здійснюватися лише відповідно до конституції або закону, і має бути спрямований лише на забезпечення законності дій, а не на втручання у доцільність їхніх рішень. Крім того, контроль повинен застосовуватися пропорційно значущості інтересів, які держава прагне захистити [9]. Це положення є ключовим методологічним орієнтиром для розроблення української моделі адміністративного контролю, оскільки воно чітко встановлює межі державного наг-

ляду та захищає органи місцевого самоврядування від надмірного централізованого впливу.

В умовах воєнного стану, встановленого відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [10], держава отримує додаткові повноваження у сфері управління територіями, безпеки, мобілізації ресурсів, що закономірно впливає на ступінь автономії місцевих рад і виконавчих органів. Однак навіть за таких обставин контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування має залишатися у межах принципу пропорційності та законності, не перетворюючись на постійне обмеження місцевих прав і повноважень. Європейська практика (зокрема, досвід Польщі, Литви та Франції під час надзвичайних станів) засвідчує, що навіть за умов воєнної загрози зберігається потреба у децентралізованому виконанні державних функцій, особливо щодо забезпечення гуманітарних потреб, територіальної оборони та місцевих комунікацій [11].

Таким чином, теоретичні засади механізму адміністративного контролю мають базуватися на трискладовій моделі:

- нормативно-правовій – визначення правових підстав, меж та процедур контролю відповідно до Хартії і Конституції України;
- організаційно-інституційній – побудова прозорої системи суб'єктів контролю (державні адміністрації, військові адміністрації, аудиторські структури) із чітким розмежуванням їхніх компетенцій;
- процедурно-гарантійній – забезпечення можливості оскарження дій контрольних органів, збереження фінансової та організаційної самостійності громад.

Поєднання цих елементів дає змогу зберегти баланс між вимогами національної безпеки та принципами місцевої демократії, що становить сутність європейського підходу до адміністративного нагляду. Українська правова система, адаптуючи ці стандарти, повинна уникати тенденцій до надмірної централізації навіть під час війни, забезпечуючи поступове повернення до звичайного режиму місцевого самоврядування після завершення воєнного стану.

Зрештою, саме Європейська хартія місцевого самоврядування задає методологічну відправну точку для гармонізації української практики контролю з європейськими принципами: верховенства

права, пропорційності втручання, субсидіарності та збереження інституційної самостійності громад.

На внутрішньодержавному рівні формування ефективної системи адміністративного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування має ґрунтуватися на положеннях Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (№ 280/97-ВР від 21 травня 1997 р.) [12], який визначає правовий статус місцевих рад, їхні власні та делеговані повноваження, а також гарантії організаційної, матеріально-фінансової й правової автономії. Закон закріплює принципи самостійності місцевих рад у межах їх компетенції, одночасно передбачаючи можливість державного контролю у формі нагляду за законністю рішень, ухвалених на місцевому рівні. Зокрема, у статтях 71–73 [12] окреслено порядок оскарження актів органів місцевого самоврядування та взаємодії з місцевими державними адміністраціями, що є базовими елементами механізму адміністративного контролю.

Водночас сучасні умови – особливо в контексті воєнного стану – вимагають удосконалення законодавчого регулювання цього механізму з урахуванням стандартів Європейської хартії місцевого самоврядування (1985 р.). Відповідно до статті 8 Хартії адміністративний нагляд має обмежуватися перевіркою законності діяльності місцевих органів, а не втручанням у доцільність прийнятих ними рішень. Це положення потребує конкретизації у вітчизняному праві, оскільки чинний Закон України лише частково визначає межі й підстави контролю, не деталізуючи процедурні гарантії для самих органів самоврядування.

Узгодження українського законодавства з принципами Хартії передбачає насамперед чітке нормативне розмежування понять «контроль» і «нагляд», визначення їх суб'єктів, об'єктів та обсягу повноважень. Необхідним є встановлення конкретних підстав для проведення перевірок, переліку актів і рішень, які можуть бути предметом контролю, а також вичерпного механізму усунення порушень – від припинення дії незаконного рішення до можливості його судового оскарження. Водночас варто законодавчо закріпити процесуальні гарантії захисту прав органів місцевого самоврядування, зокрема права на обґрунтоване повідомлення про перевірку, на участь у процесі розгляду результатів контролю,

на подання заперечень та апеляцій до вищих адміністративних інстанцій або суду.

Також актуальним є впровадження інституту адміністративного оскарження актів нагляду, що відповідає принципу верховенства права і рекомендаціям Ради Європи. Такий підхід дозволяє забезпечити належний баланс між вимогами державної дисципліни й правом місцевих громад на самоврядування. Крім того, удосконалення процедури контролю потребує цифровізації процесів – створення єдиного державного реєстру перевірок органів місцевого самоврядування, відкритого доступу до результатів моніторингу законності, що підвищить прозорість і громадську довіру.

Таким чином, сучасна концепція адміністративного контролю має виходити з поєднання конституційного принципу децентралізації та гарантій місцевої автономії з обов'язком держави забезпечувати дотримання законності. Збалансування цих елементів через нормативно визначені процедури, пропорційні форми впливу та ефективні механізми правового захисту стане ключовою передумовою гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами місцевого врядування.

Особливого значення набуває питання функціонування контрольних механізмів саме в умовах воєнного стану: правовий режим воєнного стану суттєво розширює повноваження держави з метою забезпечення національної безпеки, що супроводжується тимчасовим коригуванням норм публічного управління. Законодавство України про правовий режим воєнного стану [10] та практика його застосування показують, що під час воєнного стану можуть запроваджуватися спеціальні адміністративні структури (зокрема, цивільно-військові адміністрації на тих територіях, де місцева демократія тимчасово не функціонує в повному обсязі), а також тимчасово обмежуватися щодо проведення виборів чи інших елементів політичного життя. Це створює правове поле, в якому звичайні механізми контролю потребують адаптації, щоб не перетворюватися на інструмент тривалого підриву місцевої автономії.

Теоретичний підхід до розробки адаптованого механізму адміністративного контролю має базуватися на чіткій системі принципів, процедур та інституційних гарантій, що відповідають як національним правовим стандартам, так і міжнародним зобов'язанням

України. Перший блок такого підходу – формулювання принципів пріоритетності, які визначають рамки допустимих втручань у діяльність органів місцевого самоврядування. До таких принципів належать верховенство права, принцип перевірки лише законності дій місцевих органів, принцип пропорційності втручання, тимчасовість надзвичайних заходів і збереження основних гарантій місцевої автономії. Ці принципи прямо впливають із приписів Європейської хартії місцевого самоврядування та мають бути відображені у внутрішньому законодавстві, зокрема Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [12], що дасть правову підставу для обмеження нагляду рамками закону і запобігання перетворенню контролю на інструмент політичного впливу.

Другий блок – процесуальні механізми, які роблять контроль передбачуваним і справедливим. Теоретично необхідно закріпити в законі вичерпні підстави для ініціювання перевірок, вказати їх предмет, встановити строки початку і тривалості перевірки, процедури повідомлення та участі перевірюваного органу, вимоги до оформлення висновків та алгоритми публікації результатів (за винятком інформації, що становить державну таємницю). Також слід вбудувати ефективні процесуальні гарантії – право на зворотні зауваження, право на адміністративне та судове оскарження рішень наглядових органів, вимогу мотивування при прийнятті санкційних рішень. Нормативна деталізація цих елементів у законодавстві забезпечить реалізацію принципу законності, зменшить кількість свавільних рішень і сприятиме відновленню порушених прав у якомога стисліші строки.

Третій блок – інституційна архітектура контролю. Теорія передбачає чітке розмежування суб'єктного складу: які державні органи здійснюють нагляд за законністю (наприклад, місцеві державні адміністрації, центральні органи виконавчої влади, спеціалізовані аудиторські органи) і в яких межах; як координуються тимчасові органи (цивільно-військові адміністрації) з постійними інститутами; яка роль незалежних аудиторських і антикорупційних інституцій у перевірці застосування наглядових повноважень. Важливо передбачити механізми взаємної відповідальності: контроль «нагляду за наглядом» у вигляді незалежних аудитів, моніторингу відповідності стандартам Європейської хартії та звітування перед парламентом і громадськістю. Така інфраструктура знижує ризик

зловживань і залишає зрозумілий маршрут відповідальності за дії контрольних органів.

Четвертий блок – адаптація інструментів контролю до умов воєнного стану. В кризових умовах держава може запроваджувати тимчасові обмеження, але теоретичні засади вимагають особливої уваги до принципів тимчасовості й пропорційності: кожне приєднане повноваження повинно мати юридично оформлену часову межу, критерії початку й завершення передання повноважень, а також план повернення повноважень місцевим органам після завершення надзвичайного режиму. Теоретично також слід закласти вимогу окремої процедури нагляду за діями тимчасових адміністрацій – незалежні перевірки їхньої діяльності в мирний період та обов’язкові звіти перед центральними органами й громадами за закінченням режиму. Це забезпечить процес від перманентної централізації.

П’ятий блок – індикатори ефективності та система моніторингу. Щоб теоретична модель була оперативно вимірювана, слід розробити набір якісно-кількісних індикаторів: частота й тривалість перевірок на одиницю територіальної громади; частка перевірок із формальними зауваженнями і санкціями; час від виявлення порушення до його усунення; кількість і результати апеляцій проти актів нагляду; показники бюджетної автономії (відсоток власних доходів у загальному бюджеті громади) у мирний і воєнний періоди; індекси прозорості (наявність онлайн-реєстру перевірок, публікація висновків). Розробка таких індикаторів дозволить здійснювати порівняльний аналіз і коригувати політику відповідно до доказів, що є стандартним підходом у міжнародних програмах підтримки публічного управління (SIGMA/OECD) [11].

Шостий блок – поєднання адміністративного і громадського контролю. Теоретична модель має передбачати механізми «гнучкої прозорості» під час кризи: електронні платформи для доступу до документів, спрощені процедури подання громадських скарг і звернень, можливість віддаленого моніторингу та участі в перевітках уповноважених представників громадянського суспільства. Навіть у разі обмеженого доступу до інформації громадський контроль може діяти через агреговані звіти, посткризові ревізії та участь у відновленні місцевого врядування після завершення воєнного режиму [13]. Це зменшує ризики корупції й підвищує легітимність

Сьомий блок – цифровізація і єдиний реєстр перевірок. Теоретичне обґрунтування передбачає створення централізованого публічного реєстру всіх перевірок органів місцевого самоврядування, що міститиме за мету перевірки, строки, результати, застосовані санкції та статус оскарження. Такий реєстр має механізми захисту конфіденційної інформації, а також доступ для міжнародних моніторингових структур у межах домовленостей про підтримку (наприклад, програми ЄС і ОЕСР). Цифрові рішення підвищують оперативність контролю, знижують корупційні ризики і створюють базу даних для подальшого аналітичного оцінювання.

Восьмий блок – інституційні гарантії відповідальності. Теорія передбачає не лише надання повноважень органам нагляду, а й запровадження механізмів відповідальності для їхніх суб'єктів: кримінальна, адміністративна чи дисциплінарна відповідальність за зловживання повноваженнями; регулярні зовнішні аудити; публічні висновки моніторингових місій; обов'язкові коригувальні заходи та відшкодування шкоди, заподіяної незаконними актами контролю. Така подвійна логіка – права і відповідальність – є необхідною для збалансованої системи контролю.

Нарешті, теоретична модель має передбачати імперативи гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, зокрема через впровадження у внутрішнє право статутних норм Хартії та рекомендацій Конгресу Ради Європи, а також через співпрацю з програмами технічної допомоги (SIGMA/OЕСР, U-LEAD, Європейський Союз) для розробки практичних методик і навчання суб'єктів нагляду. Такий синтез нормативно-процедурних і інституційних рішень забезпечить правову передбачуваність, захист місцевої автономії та здатність держави ефективно реагувати на загрози без тривалого порушення самоврядування [9; 11].

Таким чином, лише комплексна модель, яка поєднує принципи, процеси, інституції, цифрові інструменти та індикатори ефективності, забезпечить стійкий і легітимний механізм адміністративного контролю в умовах воєнного часу – такий, що гарантує дотримання законності без надмірного й тривалого обмеження місцевої автономії.

Критичний аналіз практики в Україні демонструє низку невирішених проблем, які потребують подальшого наукового опрацювання. По-перше, лишається нез'ясованим оптимальне співвід-

ношення між гарантіями місцевої автономії і гарантіями державної безпеки в ситуації затяжного воєнного конфлікту; по-друге, недостатньо розроблені механізми підзвітності та прозорості при передачі адміністративних функцій цивільно-військовим адміністраціям; по-третє, відсутні уніфіковані критерії пропорційності втручання у фінансову автономію громад під час воєнних витрат; по-четверте, недостатньо досліджено роль громадського контролю в умовах інформаційних обмежень та евакуації населення. Відсутність чітких науково обґрунтованих рекомендацій у цих вимірах призводить до практики рішень, ухвалених для конкретного випадку, що підвищує ризики зловживань та системної деградації місцевої демократії.

На тлумачному рівні подальші дослідження мають фокусуватися на розробці нормотворчих пропозицій, що імплементують принципи Харгії й рекомендації Конгресу Ради Європи в контексті воєнного стану, а саме: створення нормативних запобіжників проти тривалого обмеження місцевих повноважень, визначення часових меж спеціальних адміністративних повноважень та інституційна реформа контрольних органів з метою забезпечення незалежного моніторингу. Практичним результатом має стати модель «тимчасового, прозорого й пропорційного контролю», яка забезпечить захист національної безпеки без надмірного руйнування місцевої самоврядності та прав громадян.

Висновки. Теоретичні засади розвитку механізму адміністративного контролю мають ґрунтуватися на синтезі європейських стандартів місцевого самоврядування та національного досвіду правового регулювання воєнного стану. Наукове завдання полягає у виробленні збалансованих норм і процедур, здатних зберегти базові принципи локальної автономії (субсидіарність, пропорційність, правова захищеність) одночасно із забезпеченням ефективності державних заходів у сфері оборони та громадської безпеки.

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч.: у 2 т. Т. 1. Загальна частина / ред. кол.: В.Б. Авер'янов (голова). Київ: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с. 2. Андрійко О.Ф. Державний контроль в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Київ: Наукова думка, 2004. 301 с. 3. Борденюк В. Контроль у сфері місцевого самоврядування та його співвідношення з контролем у державному управлінні. *Збірник наукових праць УАДУ при Президентіві України*. 2001. Вип. 2. С. 188-197.

4. Сушинський О.І. Контроль у сфері публічної влади: теоретико-методологічні та організаційно-правові аспекти. Львів: ЛРІДУ УАДУ, 2002. 467 с.
5. Скопич О. Д. Структурно-функціональна характеристика контролю місцевого самоврядування. *Теорія та практика державного управління*. 2007. Вип. 4 (19). С. 297-303. 6. Ганущак Ю. І. Г19 Територіальна організація влади. Стан та напрямки змін. Київ: Легальний статус, 2012. 348 с. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2012/09/ganuchak-prn-1.pdf>
7. Ткачук А. О. Секторальна децентралізація влади в Україні. *VII Національний конвент: матеріали VII Національного конвенту Міжнародної асоціації студентів політичної науки (м. Одеса, 21-22 квітня 2017 р.)*. / за заг. ред. Я. С. Телешуна. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2017. С. 96-99. 8. Смоляр О. А. Громадський контроль у сфері місцевого самоврядування: теорія і практика. *Проблеми законності*. 2014. Вип. 125. С. 91-99. 9. European Charter of Local Self-Government. URL: <https://rm.coe.int/european-charter-for-local-self-government-english-version-pdf-a6-59-p/16807198a3>
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
11. OECD/SIGMA (2023). Public Administration Reform and Local Governance in Ukraine under War Conditions. Paris: OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/02/public-administration-in-ukraine_27a46a58/078d08d4-en.pdf
12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
13. The European Support to Local Democracy – ESLD. URL: <https://www.alda-europe.eu/wp-content/uploads/2023/08/publication-esld.pdf?utm.com>

References

1. Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs: Pidruch.: U 2 t.: T.1. Zahalna chastyna / red. kol.: V.B. Averianov (holova). Kyiv: Vydavnytstvo «Iurydychna dumka», 2004. 584 s. 2. Andriiko O.F. Derzhavnyi kontrol v Ukraini: orhanizatsiino-pravovi zasady: [monohrafiia]. Kyiv; Naukova dumka, 2004. 301 s. 3. Bordeniuk V. Kontrol u sferi mistsevoho samovriaduvannia ta yoho spivvidnoshennia z kontrolem u derzhavnomu upravlinni. *Zbirnyk naukovykh prats UADU pry Prezydentovi Ukrainy*. 2001. Vyp. 2. S. 188-197.
4. Sushynskiy O.I. Kontrol u sferi publichnoi vlady: teoretyko-metodolohichni ta orhanizatsiino-pravovi aspekty. Lviv: LRIDU UADU, 2002. 467 s. 5. Skopych O. D. Strukturno-funktsionalna kharakterystyka kontroliu mistsevoho samovriaduvannia. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia: zb. nauk. pr*. 2007. Vyp. 4 (19). S. 297-303. 6. Hanushchak Yu. I. H19 Terytorialna orhanizatsiia vlady. Stan ta napriamky zmin. Kyiv: Lehalniyi status, 2012. 348 s. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2012/09/ganuchak-prn-1.pdf>
7. Tkachuk A. O. Sektoralna detsentralizatsiia vlady v Ukraini. *VII Natsionalnyi konvent: materialy VII Natsionalnoho konventu Mizhnarodnoi asotsiatsii studentiv politychnoi nauky (m. Odessa, 21-22 kvitnia 2017 r.)*. / za zahalnoiu

redaktsiieu Teleshuna Ya. S. Odesa: Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia», 2017. S. 96-99. **8.** Smoliar O. A. Hromadskiy kontrol u sferi mistsevoho samovriaduvannia: teoriia i praktyka. *Problemy zakonnosti*. 2014. Vyp. 125. S. 91-99. **9.** European Charter of Local Self-Government. URL: <https://rm.coe.int/european-charter-for-local-self-government-english-version-pdf-a6-59-p/16807198a3> **10.** Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> **11.** OECD/SIGMA (2023). Public Administration Reform and Local Governance in Ukraine under War Conditions. Paris: OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/02/public-administration-in-ukraine_27a46a58/078d08d4-en.pdf **12.** Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> **13.** The European Support to Local Democracy – ESLD. URL: <https://www.alda-europe.eu/wp-content/uploads/2023/08/publication-esld.pdf?utm.com>

***Yermak Oleksandr.* Theoretical principles of development of the mechanism of administrative control over the activities of local self-government bodies in accordance with EU standards in wartime**

The article carries out a systematic analysis of the development of the mechanism of administrative control over the activities of local self-government bodies in accordance with EU standards in wartime conditions, and defines the principles for developing an adapted mechanism of administrative control. The author notes that the theoretical approach to developing an adapted mechanism of administrative control should be based on a clear system of principles, procedures and institutional guarantees that comply with both national legal standards and international obligations of Ukraine. The first block of such an approach is the formulation of priority principles that determine the framework of permissible interventions in the activities of local self-government bodies. The second block is procedural mechanisms that make control predictable and fair. Theoretically, it is necessary to enshrine in the law exhaustive grounds for initiating inspections, indicate their subject, establish the terms of the start and duration of the inspection, the procedures for notification and participation of the inspected body, requirements for drawing up conclusions and algorithms for publishing results. The third block is the institutional architecture of control. The theory provides for a clear demarcation of the subject composition: which state bodies supervise the legality and within what limits; how temporary bodies (civil-military administrations) are coordinated with permanent institutions; what is the role of independent audit and anti-corruption institutions in verifying the application of supervisory powers. The fourth block is the adaptation of control instruments to the conditions of martial law. In crisis conditions, the state can introduce temporary restrictions, but theoretical principles require

special attention to the principles of temporarity and proportionality. The sixth block is the combination of administrative and public control. The seventh block is digitalization and a single register of inspections. The eighth block is institutional guarantees of responsibility. Finally, the theoretical model should provide for the imperatives of harmonizing national legislation with international standards, in particular through the implementation of the statutory norms of the Charter and the recommendations of the Congress of the Council of Europe into domestic law, as well as through cooperation with technical assistance programs (SIGMA/OECP, U-LEAD, European Union) to develop practical methods and train supervised entities.

Key words: administrative law, administrative control, administrative supervision, local self-government, wartime.